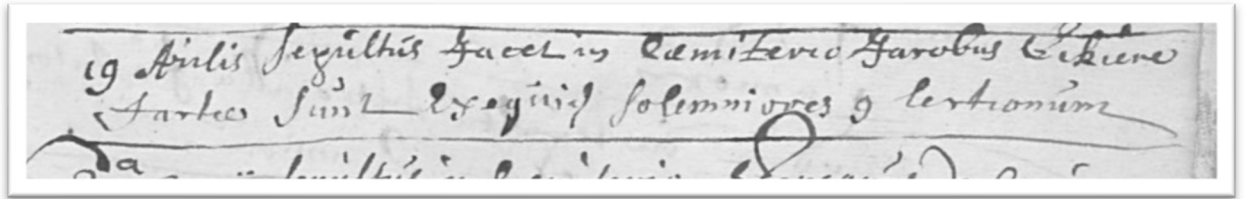


Stamvader van Oekene:

Jacques Ghesquiere / Gekiere

Volgens het Ieperse Fonds Merghelincx is hij overleden op **3 april** 1675, en volgens de parochieregisters van overlijden is hij begraven op **19 april** van datzelfde jaar.



Wat uitleg over “exequiis solemniores 9 lectionum”

Lessen of lezingen waren een deel van het officie die door de pastoor(s) en de koster werd gezongen.

Ze verwijzen naar de ‘metten’ van het officie. Die ‘metten’ bestonden uit een psalm, drie maal drie psalmen en drie maal drie lezingen, gevolgd door een beurtzang door de pastoor en de koster – orgelist gezongen.

Bij een dienst met ‘negen lessen’ werden de ‘metten’ helemaal gezongen. De overledene werd door de priester aan huis of, als de overledene te ver van de kerk woonde, op een afgesproken plaats ingehaald. Bij een dienst met ‘zes lessen’ werd tweederde van de ‘metten’ gezongen en bij een dienst van ‘drie lessen’ een derde.

Het zingen van de volledige ‘metten’ of de ‘vigiliën’ nam ongeveer een uur in beslag. Omwille van de tijdsduur werden ze de dag vooraf gezongen.

Het uiterlijk vertoon en het aanzien van de persoon, blijkt een rol te hebben samen met de vroomheid van de overledene en de invloed die de pastoor desgevallend heeft uitgeoefend op de keuze van de klas.

Eens te meer blijkt, dat iets doen of niet doen uit menselijk opzicht, van alle tijden is. Wees dus voorzichtig met de inschatting van de rijkdom of de vroomheid van een familielid !

Tegenwoordig is elk onderscheid in de begrafenisdiensten afgeschaft. Iedereen die in de kerk begraven wordt, rijk of arm, krijgt een zelfde dienst.

Gangbare uitdrukkingen die de pastoors gebruikten om de dienst aan te duiden in het register van overlijden. Dit zijn omschrijvingen om de uitvaart van de hoogste klas aan te geven.

Cum officio novem lectionum = met officie met negen lessen.

Cum officio solemniori = met plechtig officie.

Exequiae primae classis = uitvaart van eerste klas.

Exequiis summis = met de hoogste uitvaart.

Officio summum = de hoogste dienst.

Exequiis majoribus = met hogere uitvaart.

Exequiae duplices majores = uitvaart van hogere dubbele klas.

Dit zijn de diensten van de middenklas.

Cum officio sex lectionum = met officie met zes lessen. Als afkorting *Cum off. 3 lect.*

Cum officio medio = met officie van de middenklas. Als afkorting *Cum off. m.*

Exequiis mediis = uitvaart van de middenklas. Als afkorting *Ex. med.*

Missa cantata = gezongen mis.

Exequiis duplices = uitvaart van de dubbele klas.

Dit zijn de diensten van de laagste klas.

Cum officio 3 lectionum = met een dienst met drie lessen.

Exequiis minimis = met de laagste dienst. Die omschrijving komt minder vaak voor.

Waar er alleen *exequae* vermeld is, was een dienst met 'drie lessen' bedoeld.

Cum missa = met een gelezen mis. (Voor de allerarmsten die leefden van den armen-disch).

Particulariter sepultus = Op een bijzondere manier begraven. Dit is ons niet duidelijk.

Om enig zicht te krijgen op de gangbare prijzen die aan de priester betaald werden om iemand te begraven, hebben wij bij wijze van steekproef 35 *Staten van Goed nagekeken* die **tussen 1748 en 1792** opgemaakt werden. Daarin zijn de begrafeniskosten opgenomen, maar niet de klas van de opgedragen dienst. Dit laatste gegeven is echter gemakkelijk af te leiden uit de opgetekende bedragen:

Voor een eersteklas dienst rekende de pastoor 4 tot 5 ponden. Indien er naast de celebrant een onderpastoor assisteerde werd daarvoor 10 schellingen extra aangerekend.

Voor een tweedeklas dienst betaalde men 3 ponden en voor de laagste dienst 1 tot 2 ponden.

De prijs was niet altijd eenduidig. Meestal was in dat honorarium het loon van de koster begrepen, soms de huur van de *pelder* of het baarkleed en de kostprijs van het was of de kaarsen.

De grafmaker en de klokkenluider, veelal dezelfde persoon, rekende tussen de 10 en de 15 schellingen. De baljuw 5 tot 6 schellingen.

De prijzen liggen wel beduidend hoger dan hetgeen in 1692 door het bisdom afgesproken werd. Waarschijnlijk werden zij tussentijds aangepast aan de levensduurte of, de pastoors hielden zich niet aan de afspraken.

Nog enkele andere wetenswaardigheden:

Een hele dure kist voor een eersteklas begravenis kostte 1 pond.

De prijs voor een eenvoudige doodskist schommelde tussen 5 en 14 schellingen, allicht naargelang de gebruikte houtsoort en de uitwendige sieraden die er op aangebracht waren.

Die prijzen vergelijken met die van nu, is moeilijk en heeft weinig zin. De gewoonten zijn immers grondig veranderd.

De waarde van een *pond grooten parisis* en een *schelling* uit de 18^e eeuw afwegen tegenover onze huidige munt is trouwens specialistenwerk.

Misschien kunnen we proberen een vergelijking te maken met de prijs die toen voor andere diensten betaald werd.

Door middel van onze tweede bron, nl. de *Staten van Goed*, trachtten wij daar een afdoend antwoord op te vinden:

In dezelfde periode kostten twee (magere) koeien met twee jonge runderen 5 ponden en 3 schellingen.

Een mooie goedgevleesde melkkoe werd geschat op 6 pond.

Een jong dienstmeisje kostte per jaar 4 pond en 10 schellingen, een dienstknecht 6 pond.

Een nieuwe kruiwagen kostte 13 schellingen.

De aardappelen geroid op een veld van 500 m² werden verkocht voor 2 pond, 4 schellingen.

De waarde van potten en pannen, het meubilair, kortom de inhoud van een keuken van een schamele boerenwoning werd geschat op 9 pond, 19 schellingen.

Doodgaan was door de eeuwen heen en is nog steeds een dure aangelegenheid!
--

Originele tekst van de prijs die mocht gevraagd worden en de klas van begraven. Dat diende theoretisch ongewijzigd te blijven tot het einde van het ancien regime.

1-“Ende in 't regardt van den hoogsten Dienst van Begraeven ende Uytvaerten met **negen lessen**, zal den Pastoor voor hem, Diaken, Subdiaken, Coster, ende het inhaelen van het Lyck op de gewoonelycke plaetse mogen profiteren **dry ponden grooten eens**”.

2-“Den voorgeschreven Dienst gebeurende met **ses lessen**, zullen al t'samen daer over mogen profiteren, de somme van **twee ponden grooten**, behoudens dat over de begraevenisse geschiedende met ses Lessen, de Lycken niet en zullen vermogen ingehaelt te worden, op dat alsoo distinctie gemaect worde tussen de principaelste en de andere Persoonen”.

3-“Voor de Diensten als vooren geschiedende met **dry lessen**, zal men alleenelyck moeten voor alles betaelen **twintig schellingen groot**, (of 1 pond).

Dewelcke niet en zullen mogen begraven worden in de Kercke, 't en zij den Overledenen aldaer is rechthebbende van vrije sepulture ende gekomen is tot groote decadentie, in welcken gevalle sy evenwel maer en zullen moeten betaelen de voorseyde **twintig Schellingen grooten eens**”.

4-“Belangende de arme lieden geleefd hebbende op den armen-disch, vermag de pastor alleenelyck te genieten voor het begraven, soo vor hem als synen Coster, de somme van **dry Schellingen grooten**, mits doende eene gelesene misse”.